15 -ാം കേരള നിയമസഭ

4 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്രചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നം. 61 **24-02-2022 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്**

വന്യജീവി ആക്രമണം നേരിടാൻ നടപടി

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീ. സണ്ണി ജോസഫ് , ശ്രീ. സനീഷ്കുമാർ ജോസഫ്, ശ്രീ. സജീവ് ജോസഫ്, ശ്രീ. ഐ .സി .ബാലകൃഷ്ണൻ		**Shri. A. K. Saseendran (വനം-വന്യജീവി വകുപ്പ് മന്ത്രി)**	
(എ)	സംസ്ഥാനത്ത് അടുത്ത കാലത്തായി കാട്ടാനകളുടെ ആക്രമണം വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ വന്യജീവി ആക്രമണം പ്രതിരോധിക്കുന്നതിന് സ്വീകരിച്ചുവരുന്ന നടപടികൾ അറിയിഅവിടെയുള്ളഅവിടെയുള്ളക്കാമോ;	(എ)	സംസ്ഥാനത്ത് മനുഷ്യ- വന്യജീവി സംഘർഷം പ്രതിരോധിക്കുന്നതിന് സ്വീകരിച്ച വരുന്ന നടപടികൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു. വനാതിർത്തികളിൽ സൗരോർജ്ജ വേലി, കിടങ്ങുകൾ, ആന പ്രതിരോധ മതിലുകൾ, ക്രാഷ്ഗാർഡ് റോപ്പ് ഫെൻസിംഗ്, റെയിൽ ഫെൻസിംഗ് എന്നിവ നിർമ്മിക്കുകയും കാലാകാലങ്ങളിൽ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ നടത്തി പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുന്നുമുണ്ട്. നിലവിൽ 2400 ഓളം കി.മീറ്റർ സൗരോർജ്ജ വേലികളും 500 ൽപരം കി.മീറ്റർ കിടങ്ങുകളും ഉണ്ട്. യഥാസമയം പരിപാലിക്കുകയാണെങ്കിൽ ഇവ ഫലപ്രദമാണ്. പുതിയതായി 680 കി.മീറ്റർ സൗരോർജ്ജ വേലികളും, 132 കി.മീറ്റർ കിടങ്ങുകളും നിർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്ന് കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഹാങ്ങിംഗ് സോളാർ പവർ ഫെൻസ് നിർമ്മിക്കുന്നത് വളരെയധികം ഫലപ്രദമാണെന്ന് കണ്ടിട്ടുണ്ട്. പുതുതായി 685 കി.മീറ്റർ ഹാങ്ങിംഗ് സോളാർ പവർ ഫെൻസും നിർമ്മിക്കേണ്ടതായി കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. അടുത്തിടെയായി പഞ്ചായത്തുകളുടെ ഫണ്ടുകളും എം.എൽ.എ ഫണ്ടും വന്യമൃഗനാശങ്ങൾ പ്രതിരോധിക്കുന്നതിനായി അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാസർഗോഡ് ജില്ലയിൽ ജില്ലാ-ബ്ളോക്ക്-ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾ 3.2 കോടി രൂപ അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. കണ്ണൂർ ജില്ലയിൽ ജില്ലാ-ബ്ളോക്ക്-ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകൾ 55 ലക്ഷം രൂപ അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. സുൽത്താൻ. ബത്തേരി എം.എൽ.എ 1.0 കോടി രൂപയും കൽപ്പറ്റ എം.എൽ.എ 20 ലക്ഷം രൂപയും അനുവദിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രാരംഭ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. വന്യമൃഗങ്ങളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം മുൻകൂറായി അറിയിക്കുന്നതി നായി ഏർളി വാർണിംഗ് സിസ്റ്റം

വനത്തിനോട് ചേർന്നുള്ള ചില ജനവാസ മേഖലകളിൽ നടപ്പാക്കിയിട്ടുണ്ട്. നാട്ടിലേക്ക് ഇറങ്ങുന്ന വന്യജീവികളെ കാട്ടിലേയ്ക്ക് തുരത്തുന്നതിനായി തിരഞ്ഞെടുത്ത പ്രദേശങ്ങളിൽ 13 സ്ഥിരം / താത്കാലിക റാപ്പിഡ് റെസ്പോൺസ് ടീമുകൾ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. പ്രശ്നക്കാരായ കാട്ടാനകളെ റേഡിയോ കോളർ ഘടിപ്പിച്ച് സഞ്ചാരപഥം നിരീക്ഷിച്ച് വനാതിർത്തിയിലെ താമസക്കാർക്ക് മുന്നറിയിപ്പ് കൊടുക്കുന്നതിനും സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. കാട്ടാന പ്രശ്നം രൂക്ഷമായിട്ടുള്ള പാലക്കാട്, വയനാട്, കാസർഗോഡ് ജില്ലകളിൽ കുങ്കിയാനകളെ ഉപയോഗിച്ച് പ്രശ്നക്കാരായ കാട്ടാനകളെ തിരിച്ച് കാട്ടിലേയ്ക്ക് തുരത്തുന്നതിനായി കുങ്കി സ്ക്വാഡുകളും പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നുണ്ട്. സ്ഥിരമായി ജനവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിലിറങ്ങുന്ന വന്യജീവികളെ മയക്ക് വെടിവെച്ചോ കൂടുകൾ സ്ഥാപിച്ചോ പിടിച്ച് ജനവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്നും അകലെയുള്ള വനമേഖലയിലേയ്ക്ക് പുനരധിവസിപ്പിക്കുന്നതിനും നടപടി സ്വീകരിച്ച് വരുന്നുണ്ട്. മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതിന് പൊതുജന പങ്കാളിത്തത്തോടെ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനായി തദ്ദേശിയരും ജനപ്രതിനിധികളും വനം ഉദ്യോഗസ്ഥരും ചേർന്നുള്ള 261 ജനജാഗ്രതാ സമിതികൾ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. വന്യജീവികളുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥ അഭിവൃദ്ധി പ്പെടുത്തുന്നതിന് മണ്ണ് ജല സംരക്ഷണ പ്രവർത്തികൾ ചെക്ക് ഡാമുകളുടെ നിർമ്മാണം, തദ്ദേശീയമല്ലാത്ത കളകളുടെ നിർമ്മാർജ്ജനം, വനത്തിനകത്ത് ജല ലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിന് കുളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം, പുനരദ്ധാരണം തുടങ്ങിയവ നടത്തിവരുന്നുണ്ട്. വനങ്ങളിൽ 30,000 ഹെക്ടറോളം യൂക്കാലിപ്റ്റസ്, അക്കേഷ്യ, മാഞ്ചിയം, വാറ്റിൽ എന്നീ വിദേശയിനം തോട്ടങ്ങൾ വ്യാവസായിക ആവശ്യങ്ങൾക്കായി നട്ടുപിടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. 2018 മുതൽ ഈ വിദേശീയ ഇനങ്ങളുടെ നടീൽ നിർത്തലാക്കി. ടി തോട്ടങ്ങളെ ഘട്ടം ഘട്ടമായി സ്വാഭാവിക വനങ്ങളാക്കാനുള്ള നടപടികൾ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. കാട്ടാന ഉൾപ്പെടെയുള്ള വന്യമൃഗങ്ങൾക്ക് കാട്ടിൽത്തന്നെ കൂടുതൽ ഭക്ഷണലഭ്യത ഉറപ്പാക്കുവാൻ ടി പരിസ്ഥിതി പുന:സ്ഥാപനത്തിലൂടെ കഴിയുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. വന്യജീവികൾക്കും അവയുടെ ആവാസവ്യവസ്ഥയ്ക്കും ദോഷകരമായി ഭവിക്കുന്ന കാട്ടുതീ തടയുന്നതിനായി വനമേഖലകളിലും വനാതിർത്തി പങ്കിടുന്ന ജനവാസമേഖലകളിലും കാട്ടുതീ പ്രതിരോധ

			പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നുണ്ട്. വന്യമൃഗശല്യം രൂക്ഷമായ പ്രദേശങ്ങളിലെ ഫോറസ്റ്റ് സെറ്റിൽമെൻറുകളിലെ താമസക്കാരെ സ്വയം സന്നദ്ധ പുനരധിവാസ പദ്ധതി പ്രകാരം കാടിന് പുറത്തേക്ക് പുനരധിവസിപ്പിക്കുന്നതിനും നടപടികൾ സ്വീകരിച്ച് വരുന്നുണ്ട്. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതിനായി പ്രിൻസിപ്പൽ ചീഫ് കൺസർവേറ്റർ ഓഫ് ഫോറസ്റ്റ് (വൈൽഡ് ലൈഫ്) & ചീഫ് വൈൽഡ് ലൈഫ് വാർഡൻ സമർപ്പിച്ച 620 കോടി രൂപയുടെ 5 വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള ഒരു ബൃഹത് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി അംഗീകാരിത്തിനായി സർക്കാരിന് 07.09.2021-ൽ സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. പദ്ധതിയെകുറിച്ച് ചർച്ച ചെയ്യുന്നതിന് ബഹു.ചീഫ് സെക്രട്ടറിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ 10.01.2022-ൽ യോഗം ചേർന്നിട്ടുള്ളതും തുടർനടപടികൾ സ്വീകരിച്ച് വരുന്നതുമാണ്. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം അടുത്ത 10 വർഷത്തേയ്ക്ക് ഫലപ്രദമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് ആവശ്യമായ 1150 കോടി രൂപയുടെ ഒരു പദ്ധതിയും സംസ്ഥാന പ്ലാനിംഗ് ബോർഡിന് 25.01.2021-ന് സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. മനുഷ്യ - വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കേന്ദ്ര സർക്കാരിൻറെ 06.02.2021-ലെ F.No.8-60/20 WL (Part 1) അഡ്വൈസറിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാന - ജില്ലാ തലങ്ങളിൽ ഇൻറർ ഡിപ്പാർട്ടുമെൻറൽ കോർഡിനേഷൻ കമ്മിറ്റികൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിന് 09.12.2021-ലെ സ.ഉ.(സാധാ)നം.. 402/2021/വനം പ്രകാരം സർക്കാർ ഉത്തരവായിട്ടുണ്ട്.
(ബി)	അടുത്ത കാലത്തായി വന്യജീവി ആക്രമണം ഉയരുവാനുള്ള കാരണങ്ങൾ പഠന വിധേയമാക്കിയിട്ടുണ്ടോ; വിശദാംശങ്ങൾ നൽകാമോ;	(ബി)	ഡെറാഡൂണിലെ വൈൽഡ് ലൈഫ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ഇന്ത്യയും, കേരള വനം വകുപ്പിലെ പെരിയാർ ടൈഗർ കൺസർവേഷൻ ഫൗണ്ടേഷനും ചേർന്ന് കാട്ടാന ഉൾപ്പെടെയുള്ള വന്യജീവികൾ ജനവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിലേയ്ക്ക് ഇറങ്ങുന്നതിനുള്ള കാരണങ്ങളും പ്രതിരോധ മാർഗ്ഗങ്ങളെയും കുറിച്ച് പഠനം നടത്തി വരുന്നുണ്ട്. ടി പഠനത്തിലെ കണ്ടെത്തലുകൾ കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തി പെരിയാർ ടൈഗർ കൺസർവേഷൻ ഫൗണ്ടേഷനും പറമ്പിക്കുളം ടൈഗർ കൺസർവേഷൻ ഫൗണ്ടേഷനും 2021 ജൂലൈ-ഓഗസ്റ്റ് മാസങ്ങളിൽ വിശദമായ ഒരു പ്രോജക്ട് പ്രൊപ്പോസൽ തയ്യാറാക്കി യിട്ടുണ്ട്. ടി പ്രോജക്ട് പ്രൊപ്പോസലിൽ കേരളത്തിലെ മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുവാനുള്ള താഴെ പറയുന്ന കാരണങ്ങൾ കണ്ടെത്തിയിട്ടുണ്ട്. 1. കാടിനു ചുറ്റും കൃഷി ചെയ്യുന്ന കൃഷിയിടങ്ങളുടെ വിസ്തൃതി വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. കൃഷി സമ്പ്രദായം മാറിയതും

			കർഷകർ കരിമ്പ്, വാഴ പോലുള്ള വാണിജ്യ വിളകൾ വർദ്ധിച്ച തോതിൽ കൃഷി ചെയ്യാനാരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു. 2. വന്യജീവികളുടെ എണ്ണത്തിലും വർദ്ധന ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. 3. മനുഷ്യരും, വളർത്തു മൃഗങ്ങളും അസമയങ്ങളിൽ വന്യജീവി മേഖലകളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതും തങ്ങുന്നതും ചിലപ്പോൾ അപകടങ്ങൾക്ക് ഇടയാക്കുന്നു. 4. ആവാസ മേഖലകൾ ചെറു കഷണങ്ങളായി മുറിഞ്ഞു പോകുന്നത് മൂലം വന്യജീവികളുടെ സ്വൈര വിഹാരം തടസ്സപ്പെടുന്നു. 5. അധിനിവേശ വിദേശ സസ്യങ്ങളും ജീവികളും വന്യജീവികൾക്ക് ഭക്ഷ്യ ലഭ്യത കുറയ്ക്കുന്നു. 6. യൂക്കാലിപ്റ്റ്സ്, അക്കേഷ്യ, മാഞ്ചിയം, വാറ്റിൽ മുതലായ വിദേശ ഇനം സസ്യങ്ങൾ പുൽമേട്ടുകളിലും മറ്റും തോട്ടമായി നട്ടു വളർത്തിയത് ആവാസ വ്യവസ്ഥകളുടെ ഗുണ നിലവാരം നശിപ്പിച്ചു. 7. ആധുനിക വാർത്താ വിനിമയ വിവര സങ്കേതിക സൗകര്യങ്ങൾ വൻ തോതിൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നത് മൂലം മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷങ്ങൾ കൂടുതലായി റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്.
(സി)	അതിരപ്പിള്ളി കണ്ണക്കുഴിയിൽ അഞ്ചുവയസുകാരിയെ കാട്ടാന ചവിട്ടിക്കൊന്ന സംഭവം ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ; എങ്കിൽ സമാന സംഭവങ്ങൾ ആവർത്തിക്കാതിരിക്കാൻ എന്തൊക്കെ മുൻകരുതലുകൾ സ്വീകരിക്കാനാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാക്കാമോ;	(സി)	ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. 2022 ഫെബ്രുവരി 8-ാം തീയതി ചാലക്കുടിയിൽനിന്നും അതിരപ്പിള്ളിയിലേക്കുള്ള റോഡിൽ, സ്ഥിരമായി ആനകൾ റോഡ് മുറിച്ചു കടക്കുന്ന, കണ്ണംകുഴിത്തോട് മേഖലയിൽവെച്ച് കാട്ടാനയുടെ ആക്രമണത്തിൽ 5 വയസ്സുള്ള ഒരു കുട്ടി (ആഗ്നേമിയ നിഖിൽ, കച്ചട്ടിൽ വീട്, പുത്തൻചിറ) മരണപ്പെടുകയുണ്ടായി. ഇതേ തുടർന്ന് 14.02.2022 ന് . വനം വകുപ്പ് മന്ത്രി, പട്ടികജാതി-പട്ടികവർഗ്ഗ ക്ഷേമ വകുപ്പ് മന്ത്രി എന്നിവർ വാഴച്ചാലിലെത്തി, ചാലക്കുടി എം.പി, പുതുക്കാട്, ചാലക്കുടി, അങ്കമാലി എം.എൽ.എ-മാർ, ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡൻറ്, വിവിധ പഞ്ചായത്ത് പ്രതിനിധികൾ, വി.എസ്.എസ് പ്രതിനിധികൾ എന്നിവരും, വനം വകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും ഉൾപ്പെടുത്തി യോഗം വിളിച്ചുചേർത്ത്, ഈ മേഖലയിലെ മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതിനുള്ള ത്വരിത തുടർ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനായി തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. സംഭവം നടന്ന കണ്ണംകുഴിത്തോടിലെ ജനവാസ മേഖലയ്ക്ക് ചുറ്റുമായി ശേഷിക്കുന്ന 6 കി.മീ. സോളാർ ഫെൻസിംഗ് നിർമ്മാണം പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനും കൂടാതെ ചാലക്കുടി, അങ്കമാലി നിയോജക മണ്ഡലങ്ങളിലെ വിവിധ പഞ്ചായത്തുകളിലെ മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ശാശ്വതമായി പരിഹരിക്കുന്നതിനായി ശാസ്ത്രീയ പഠനത്തിനും ശുപാർശകൾക്കുമായി

			പറമ്പിക്കുളം ടൈഗർ കൺസർവേഷൻ ഫൗണ്ടേഷനെ ചുമതലപ്പെടുത്താനും തീരുമാനമായി.
(ഡി)	വന്യജീവി ആക്രമണ മേഖലകൾ കണ്ടെത്തി ജനങ്ങളുടെ സുരക്ഷ ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നതിന് സമഗ്രമായ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് തയ്യാറാകുമോ; എങ്കിൽ വിശദാംശങ്ങൾ അറിയിക്കാമോ;	(ഡി)	തയ്യാറാകും. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതിനായി പ്രിൻസിപ്പൽ ചീഫ് കൺസർവേറ്റർ ഓഫ് ഫോറസ്റ്റ് (വൈൽഡ് ലൈഫ്) & ചീഫ് വൈൽഡ് ലൈഫ് വാർഡൻ സമർപ്പിച്ച 620 കോടി രൂപയുടെ 5 വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള ഒരു ബൃഹത് പദ്ധതി ചർച്ച ചെയ്യുന്നതിന് ബഹു. ചീഫ് സെക്രട്ടറിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ 10.01.2022-ൽ യോഗം ചേർന്നിട്ടുള്ളതും തുടർനടപടികൾ സ്വീകരിച്ച് വരുന്നതുമാണ്. സംസ്ഥാനത്ത് മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം രൂക്ഷമായ 25 ടെറിട്ടോറിയൽ ഡിവിഷനുകളിലെയും 10 വൈൽഡ് ലൈഫ് ഡിവിഷനുകളിലെയും പ്രദേശങ്ങൾ കണ്ടെത്തിയിട്ടുള്ളതും സോളാർ പവർ ഹാങ്ങിംഗ് ഫെൻസ് (685 കി.മീ), ആന കിടങ്ങ് (132 കി.മീ) എന്നിവ പുതിയതായി നിർമ്മിക്കുവാനും നിലവിലുള്ളവയുടെ പരിചരണവും ഇതര പരിഹാരമാർഗ്ഗങ്ങളും പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. താഴെ പറയുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് ഈ പദ്ധതിയിൽ വിഭാവനം ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. 1. വന്യജീവികൾ മനുഷ്യരുടെ വാസ സ്ഥലങ്ങളിലേയ്ക്കും കൃഷിയിടങ്ങളിലേയ്ക്കും പ്രവേശിക്കുന്നത് തടയുന്നതിനായി പ്രതിരോധ സംവിധാനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുക. 2. മനുഷ്യനും-വന്യജീവികളും തമ്മിലുള്ള സംഘർഷം ഒഴിവാക്കുന്നതിന് മുൻകൂർ മുന്നറിയിപ്പ് സംവിധാനം അടക്കമുള്ള നൂതന മാർഗ്ഗങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുക. 3. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതിനായി ഫലപ്രദമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും, മാനവ-വിഭവശേഷിയും വികസിപ്പിക്കുക. 4. വന്യജീവി മൂലമുള്ള നാശനഷ്ടത്തിന് നഷ്ടപരിഹാരം, വിള ഇൻഷ്വറൻസ്, ലൈഫ് ഇൻഷ്വറൻസ്, എക്സ്-ഗ്രേഷ്യ എന്നിവ നടപ്പിൽ വരുത്തുക. 5. ലൈൻ ഡിപ്പാർട്ട്മെൻറുകളുടെ സേവനം ഉപയോഗപ്പെടുത്തുക. 6. ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെയുള്ള നടപടികൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുക. 7. പുൽമേടുകളും ജലസ്രോതസുകളും ഉൾപ്പെടെയുള്ള ആവാസ വ്യവസ്ഥ മെച്ചപ്പെടുത്തി വനത്തിനുള്ളിൽ ഭക്ഷണവും വെള്ളവും ലഭ്യമാക്കുക. 8. സംഘർഷം കുറയ്ക്കുന്നതിന് ഉതകുന്ന അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് പരിശീലനങ്ങളും ഗവേഷണങ്ങളും നടത്തുക. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം അടുത്ത 10 വർഷത്തേയ്ക്ക്

			ഫലപ്രദമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് ആവശ്യമായ 1150 കോടി രൂപയുടെ ഒരു പദ്ധതിയും സംസ്ഥാന പ്ലാനിംഗ് ബോർഡിന് 25.01.2021-ന് സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.
(ഇ)	വന്യജീവി ശല്യം നേരിടുന്നതിനായി ഫോറസ്റ്റ് ഓഫീസർമാരുടെ പട്രോളിംഗ്, പൊതുജന പങ്കാളിത്തത്തോടെയുള്ള ജനകീയ ജാഗ്രത സമിതികളുടെ പ്രവർത്തനം എന്നിവ ശക്തമാക്കുന്നതിനും കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിനും നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുമോ; വിശദമാക്കുമോ?	(ഇ)	സ്വീകരിക്കും. വന്യജീവി ശല്യം നേരിടുന്നതിനായി അതാത് പ്രദേശത്തെ വനം വകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ ഒരുമിച്ച് വന പ്രദേശങ്ങളിലൂടെ സഞ്ചരിച്ച് മൃഗങ്ങളുടെ സഞ്ചാരപഥം നിരീക്ഷിച്ച് തദ്ദേശീയർക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകിവരുന്നു. മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം ലഘൂകരിക്കുന്നതിന് വനാതിർത്തി പങ്കിടുന്ന പഞ്ചായത്തുകളിൽ തദ്ദേശീയരും ജന പ്രതിനിധികളും വന ഉദ്യോഗസ്ഥരും ചേർന്നുള്ള ജനജാഗ്രതാ സമിതികൾ സ.ഉ. (സാധാ) നം. 51/2017/വനം തീയതി 07.02.2017 പ്രകാരം രൂപീകരിച്ച് 2017 മുതൽ പ്രവർത്തിച്ച് വരുന്നുണ്ട്. ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡൻറ് / മുനിസിപ്പൽ ചെയർപേഴ്സൺ അദ്ധ്യക്ഷനും, ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് വൈസ്പ്രസിഡൻറ് / മുനിസിപ്പൽ വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺ ഉപാദ്ധ്യക്ഷനും, ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് മെമ്പർ, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചാത്ത് മെമ്പർ എന്നിവർ അംഗങ്ങളുമായ 261 ജനജാഗ്രതാ സമിതികൾ നിലവിൽ സംസ്ഥാനത്ത് രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വരുമ്പോൾ 204 ജനജാഗ്രതാ സമിതികൾ നിലവിലുണ്ടായിരുന്നു.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ